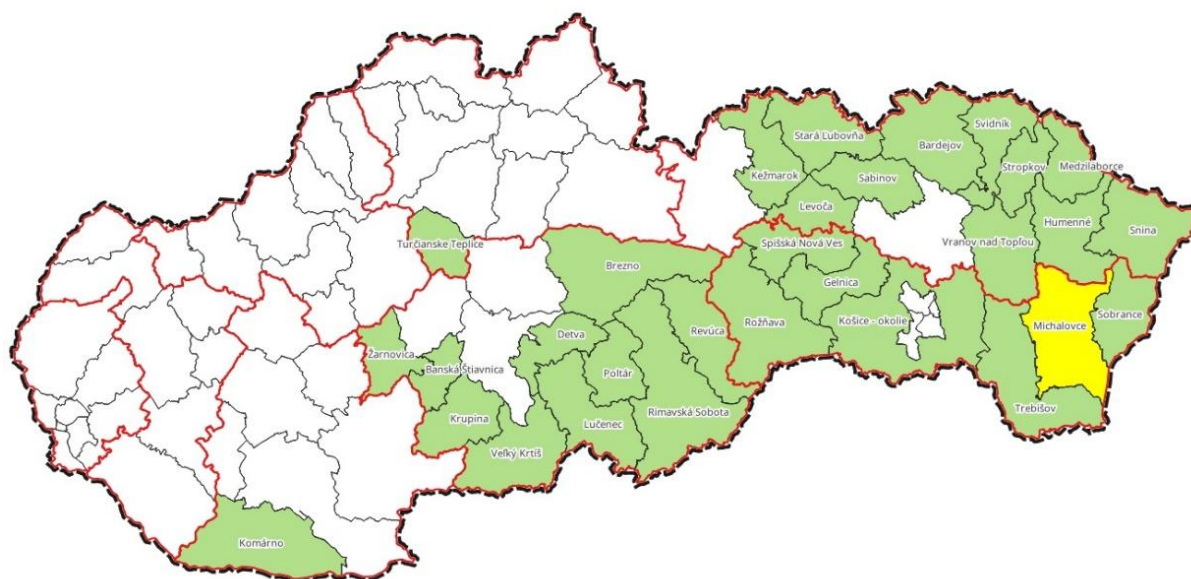

Plán rozvoja prioritného okresu

Michalovce

platný a účinný na obdobie

od roku 2026 do roku 2028

Prerokovaný riadiacim výborom prioritného okresu dňa: 26. 08. 2026

Schválený Ministerstvom investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky dňa: 08. 09. 2026

Obsah

Úvod	3
1. Analýza hospodárskeho, sociálneho a demografického stavu okresu	4
1.1. Analýza sociálno-ekonomickej oblasti	5
1.2. Analýza demografického stavu	9
1.3. Analýza prístupu k verejnej infraštruktúre a základným službám	12
1.4. Zhrnutie kľúčových problémov a rozvojových potrieb	16
2. Impulzy k vypracovaniu plánu rozvoja	19
3. Návrh aktivít a úloh na zabezpečenie realizácie a plnenia plánu rozvoja	19
3.1. Súlad so strategickými dokumentmi	19
3.2. Zdôvodnenie výberu aktivít plánu rozvoja	20
3.3. Aktivity plánu rozvoja	20
4. Merateľné ukazovatele plánu rozvoja	23
5. Očakávané výsledky, monitorovanie a hodnotenie dosiahnutého pokroku	24
5.1. Časový harmonogram realizácie plánu rozvoja	24
5.2. Možnosti financovania plánu rozvoja	24
5.3. Gestori a spôsob monitorovania	24
5.4. Časový harmonogram odovzdávania monitorovacích správ	24
6. Prílohy	24

Úvod

Plán rozvoja prioritného okresu Michalovce (ďalej len „*plán rozvoja*“) je strednodobý strategický dokument vypracovaný v súlade s ustanovením § 2 písm. d) v spojení s § 4 a nasl. zákona č. 271/2025 Z. z. o podpore prioritných okresov (ďalej len „*zákon o prioritných okresoch*“) a na základe metodického usmernenia vydaného Ministerstvom investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky (ďalej len „*MIRRI SR*“).

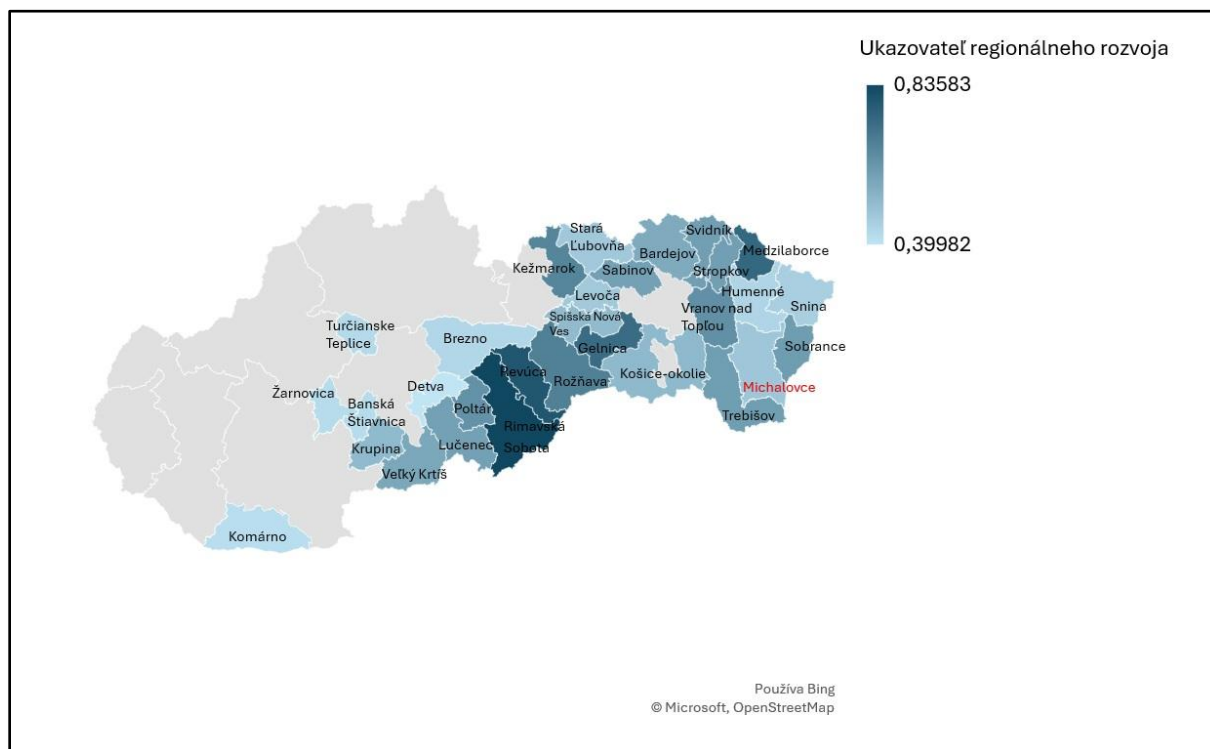
Hlavným cieľom plánu rozvoja je prostredníctvom komplexných štrukturálnych opatrení a aktivít zameraných na hospodársky, sociálny, environmentálny rozvoj prioritného okresu, systémovú tvorbu rozvoja regiónu, rozvoj konkurencieschopnej hospodárskej činnosti a súvisiacej zamestnanosti, na zlepšovanie sociálno-ekonomického, environmentálneho a demografického vývoja, motivujúceho prostredia pre zotrvanie v okrese alebo návrat do neho, prístup k verejnej infraštruktúre a základným službám prioritného okresu, zlepšovať hodnoty ukazovateľa regionálneho rozvoja¹ (ďalej len „*URR*“), zvyšovať kvalitu života obyvateľov a znižovať regionálne disparity v rámci prioritného okresu ako aj medzi okresmi navzájom.

Plán rozvoja vychádza z analýzy potrieb a potenciálu prioritného okresu a je výsledkom participatívneho procesu zástupcov prioritného okresu a MIRRI SR, založenom na objektívnych analytických ukazovateľoch, potrebách regionálnych subjektov a dopyte obyvateľov či návštevníkov prioritného okresu.

¹ Podľa § 2 písm. c) zákona o prioritných okresoch sa ukazovateľom regionálneho rozvoja rozumie kompozitný ukazovateľ, ktorým sa hodnotí miera regionálneho rozvoja okresu na základe čiastkových ukazovateľov a špecifických ukazovateľov okresu v sociálno-ekonomickej oblasti, demografickom stave a v prístupe k verejnej infraštruktúre a základným službám.

1. Analýza hospodárskeho, sociálneho a demografického stavu okresu

Mapa prioritných okresov podľa URR

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

Mapa znázorňuje všetkých 30 okresov, ktoré sú podľa zákona o prioritných okresoch a vyhlášky MIRRI SR č. 274/2025 Z. z. o počte prioritných okresov, o výpočte ukazovateľa regionálneho rozvoja a zverejňovaných údajoch v oblasti prioritných okresov v znení účinnom od 8. mája 2026 (ďalej len „vyhláška“) zaradené medzi prioritné okresy.

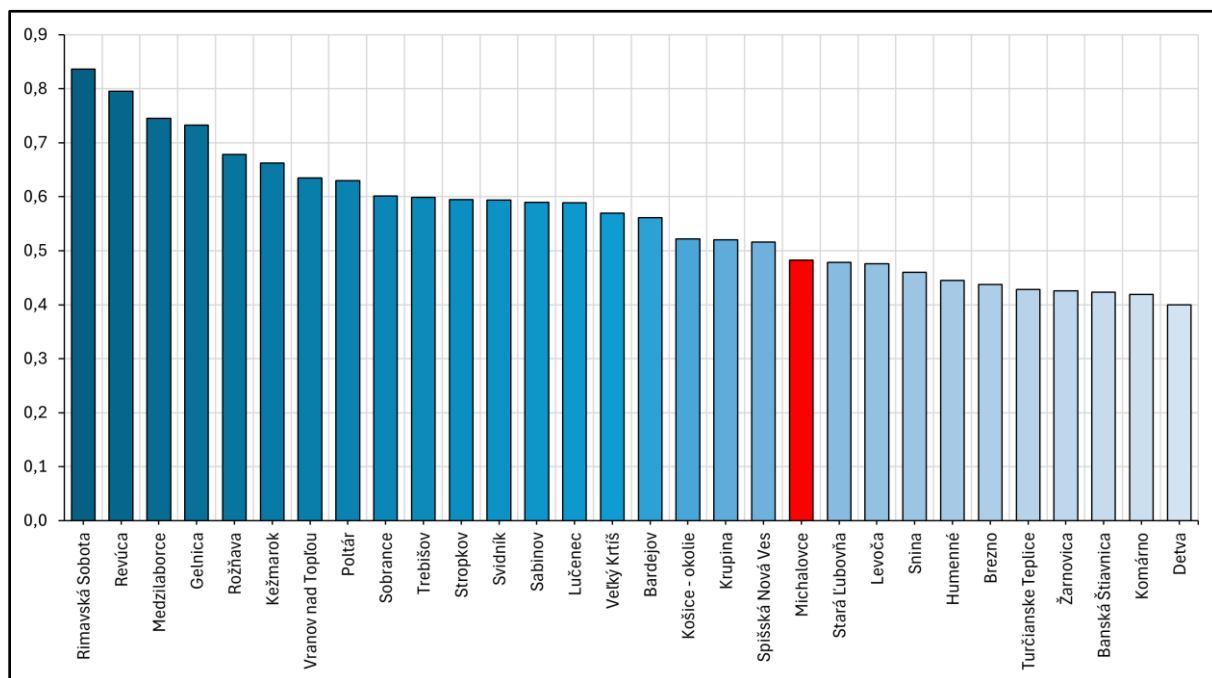
Prioritné okresy sú na mape vyznačené farebne na základe hodnoty URR, pričom okres s najvyššou (najhoršou) hodnotou URR je označený najtmavšou farbou.

Hodnota URR prioritného okresu Michalovce v čase zaradenia medzi prioritné okresy je **0,48259**, čo ho zaraďuje medzi okresy s najlepšou hodnotou URR spomedzi ostatných prioritných okresov.

V zozname vybraných okresov² platnom na obdobie od 1. januára 2026 do 31. decembra 2028 sa okres Michalovce nachádza na 20. mieste.

² Podľa § 2 písm. b) zákona o prioritných okresoch sa zoznamom vybraných okresov rozumie zoznam okresov okrem okresov krajských miest, zoradených zostupne na základe hodnoty URR.

Poradie prioritných okresov podľa URR

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

URR tvoria čiastkové a špecifické ukazovatele v troch oblastiach:

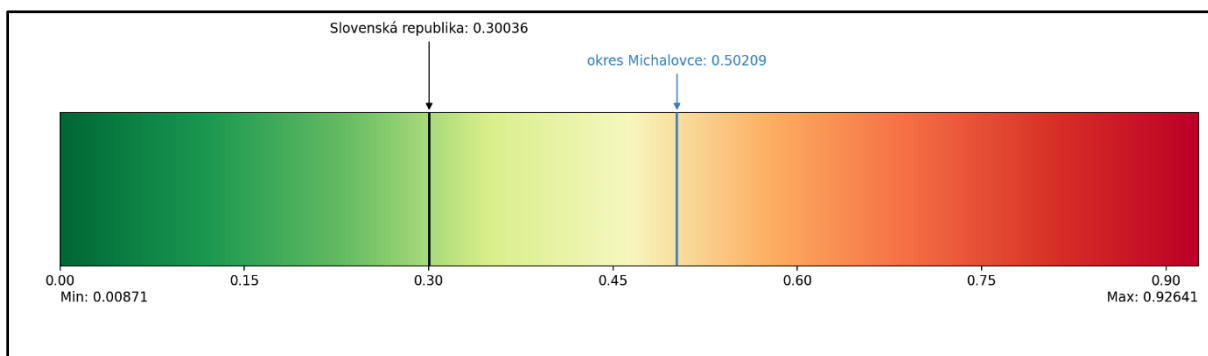
- sociálno-ekonomická
- demografia
- prístup k verejnej infraštruktúre a základným službám

1.1. Analýza sociálno-ekonomickej oblasti

A. Hodnota čiastkového ukazovateľa

Okres Michalovce sa v rámci čiastkového ukazovateľa za sociálno-ekonomickú oblasť v zozname všetkých okresov Slovenskej republiky (ďalej len „SR“) nachádza na **19. mieste**, pričom hodnota tohto ukazovateľa je **0,50209**.

Hodnota čiastkového ukazovateľa za sociálno-ekonomickú oblasť prioritného okresu Michalovce - grafické zobrazenie

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

Čiastkový ukazovateľ za sociálno-ekonomickú oblasť sa vypočíta na základe troch špecifických ukazovateľov, ktorými sú:

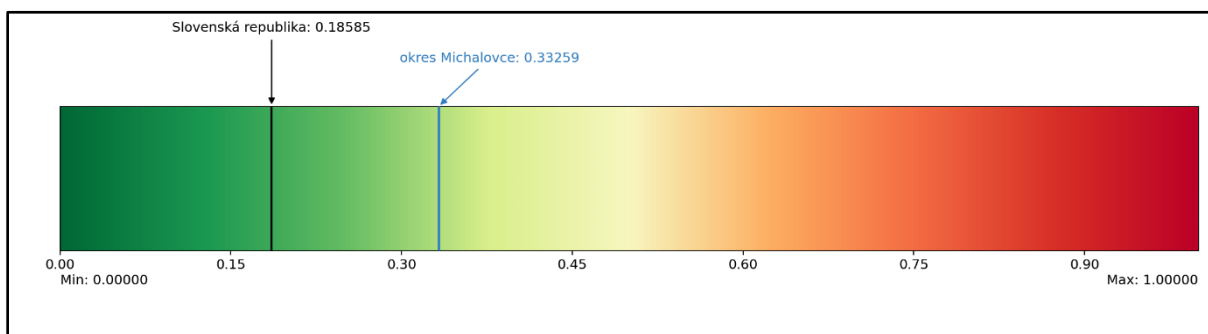
- (i) podiel počtu osôb, ktoré sú členmi domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi³ z počtu obyvateľov;
- (ii) podiel počtu uchádzačov o zamestnanie v produktívnom veku na obyvateľstve v produktívnom veku a
- (iii) priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca.

B. Hodnoty špecifických ukazovateľov

B.1. Hmotná núdza (podiel počtu osôb, ktoré sú členmi domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi z počtu obyvateľov)

V rámci špecifického ukazovateľa „podiel počtu osôb, ktoré sú členmi domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi z počtu obyvateľov“ sa prioritný okres nachádza na **18. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota ukazovateľa je **0,33259**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „podiel počtu osôb, ktoré sú členmi domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi z počtu obyvateľov“ - grafické zobrazenie

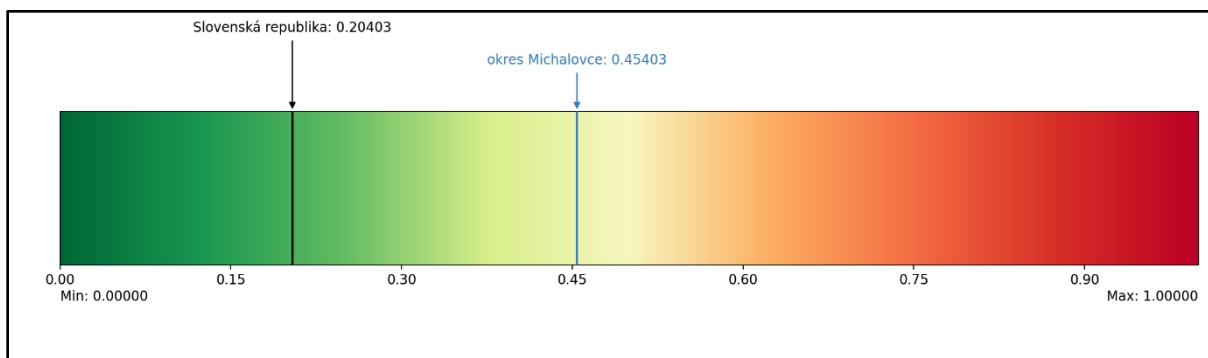
Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

³ Zákon č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

B.2. Miera nezamestnanosti (podiel počtu uchádzačov o zamestnanie v produktívnom veku na obyvateľstve v produktívnom veku)

V rámci špecifického ukazovateľa „podiel počtu uchádzačov o zamestnanie v produktívnom veku na obyvateľstve v produktívnom veku“ sa prioritný okres nachádza na **15. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,45403**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „podiel počtu uchádzačov o zamestnanie v produktívnom veku na obyvateľstve v produktívnom veku“ - grafické zobrazenie

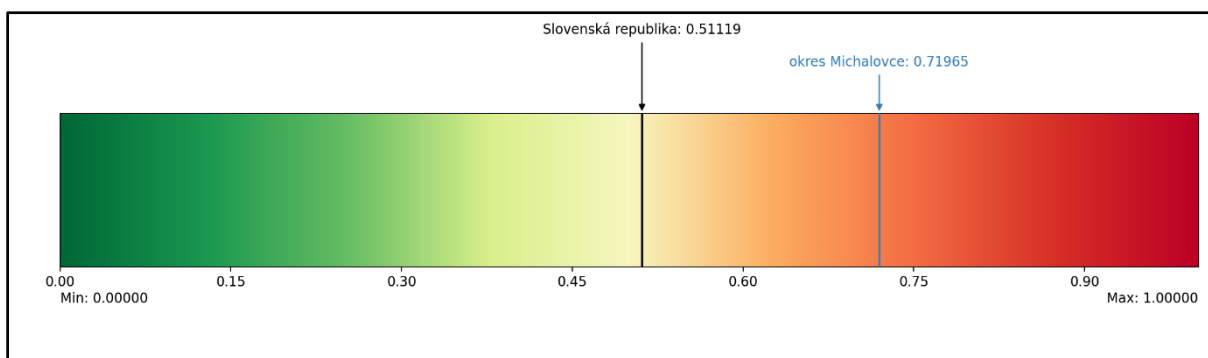

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

B.3. Príjmová situácia a životná úroveň (priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca)

V rámci špecifického ukazovateľa „priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca“ sa prioritný okres nachádza na **43. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,71965**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca“ - grafické zobrazenie

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

C. Analýza špecifických ukazovateľov sociálno-ekonomickej oblasti

Sociálno-ekonomická situácia okresu Michalovce je dlhodobu nepriaznivá a odráža problémy na trhu práce, nižšiu príjmovú úroveň obyvateľstva a vyšší podiel ľudí odkázaných na sociálnu pomoc. Tento stav súvisí najmä so štruktúrou regionálnej ekonomiky, v ktorej chýbajú silnejší zamestnávateľia, ako aj s odchodom časti ekonomicky aktívnych obyvateľov za prácou mimo regiónu.

Hodnota čiastkového ukazovateľa sociálno-ekonomickej oblasti (0,50209) radí okres Michalovce na 19. miesto spomedzi všetkých okresov, čo poukazuje na nepriaznivú sociálno-ekonomickú situáciu regiónu v rámci celoslovenského porovnania. Uvedené postavenie naznačuje, že okres patrí medzi zaostávajúce regióny v tejto oblasti, pričom jeho vývoj je ovplyvnený najmä kombináciou **vysokej nezamestnanosti**, vyššieho podielu obyvateľov odkázaných na **pomoc v hmotnej núdzi a nižšej príjmovej úrovne** obyvateľstva.

Z pohľadu regionálneho rozvoja ide o limitujúci faktor, ktorý negatívne ovplyvňuje kvalitu života obyvateľov, ekonomickú stabilitu územia a jeho atraktivitu pre investície.

Hodnota ukazovateľa „nezamestnanosť“ (0,45403; 15. miesto) poukazuje na pretrvávajúcu vysokú mieru nezamestnanosti v okrese Michalovce.

Najvyšší podiel uchádzačov o zamestnanie v produktívnom veku (35 – 49 rokov) signalizuje **nedostatočnú ponuku pracovných príležitostí**. Okrem nedostatku pracovných príležitostí je problémom aj disproporcia medzi kvalifikačnou štruktúrou pracovnej sily a požiadavkami trhu práce. Tento faktor obmedzuje uplatniteľnosť obyvateľstva, **prispieva k odchodu ekonomicky aktívnych obyvateľov**, najmä mladších vekových skupín, a významne prispieva k prehľbovaniu sociálnych rozdielov a zvyšuje tlak na sociálny systém.

Súčasná zamestnanosť je viazaná na obmedzený okruh zamestnávateľov, pričom nie je v plnej miere využitý cestovný ruch, ktorý je príznačný pre tento región.

Kľúčoví priemyselní zamestnávatelia v okrese Michalovce sú:

- **BSH Drives and Pumps s.r.o.** - najvýznamnejší priemyselný podnik v okrese patriaci pod koncern **Bosch**,
- **Unomedical s.r.o. (Convatec Group)** - významný zamestnávateľ v oblasti zdravotníckeho priemyslu,
- **Gronbach k.s.**: Strojársky a elektrotechnický podnik,
- **Nemocnica s poliklinikou Štefana Kukuru (Penta Hospitals SK)** - hlavné zdravotnícke zariadenie pre región Zemplína,
- **Mestské organizácie** (vrátane školstva či podnikov ako Technické a záhradnícke služby) spoločne s Okresným úradom a ÚPSVaR tvoria masívnu sieť zamestnanosti vo verejnej sfére,
- **Syráreň Bel Slovensko a.s.** - spracovateľ mlieka, patrí medzi stabilné piliere potravinárskeho sektora v kraji,
- **Mäso Zemplín, a.s.** - tradičný výrobca mäsových výrobkov.

Hodnota ukazovateľa „hmotná núdza“ (0,33259; 18. miesto) indikuje zvýšený podiel obyvateľov žijúcich v domácnostiach odkázaných na pomoc v hmotnej núdzi. Tento stav poukazuje na existenciu skupín obyvateľstva s obmedzeným prístupom na trh práce, často spojeným s **nízkou kvalifikáciou, nedostatočnými pracovnými návykmi alebo dlhodobou nezamestnanosťou**. Hmotná núdza zároveň znižuje ekonomickú aktivitu obyvateľstva a negatívne vplýva na kúpyschopnosť v regióne.

Hodnota ukazovateľa „príjmová situácia a životná úroveň“ (0,71965; 43. miesto) predstavuje najslabšiu zložku sociálno-ekonomickej oblasti okresu. Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca v okrese Michalovce dosiahla 1 434 eur, čo predstavuje nižšiu úroveň v porovnaní s celoslovenským priemerom. Nižšia príjmová úroveň obyvateľstva sa premieťa **do nižšej kúpyschopnosti, obmedzeného rozvoja lokálneho trhu a odlivu pracovnej sily** do ekonomicky silnejších regiónov.

Tieto ukazovatele poukazujú na pretrvávajúce štrukturálne problémy trhu práce, nízku zamestnanosť časti obyvateľstva a nedostatočnú tvorbu pracovných príležitostí v regióne. V okrese sa zároveň prejavuje vyšší podiel znevýhodnených skupín na trhu práce, najmä dlhodobo nezamestnaných, nízko kvalifikovaných osôb a osôb zo sociálne znevýhodneného prostredia. Táto skutočnosť znižuje celkovú ekonomickú aktivitu regiónu a zároveň zvyšuje tlak na verejné financie a sociálny systém.

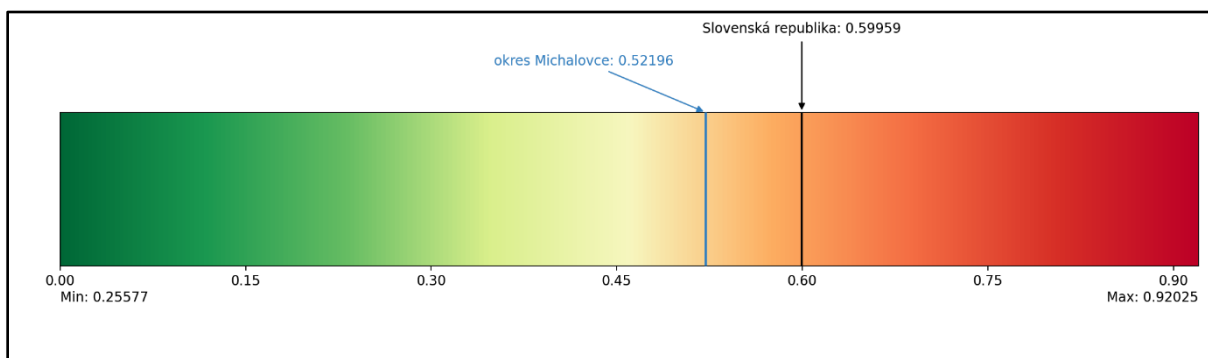
Jednotlivé špecifické ukazovatele sú vzájomne prepojené a vytvárajú nepriaznivý sociálno-ekonomický cyklus. Nízka príjmová úroveň obyvateľstva znižuje kúpyschopnosť a ekonomickú aktivitu, čo následne obmedzuje rozvoj podnikateľského prostredia a tvorbu nových pracovných miest. Zvýšená nezamestnanosť vedie k rastu počtu osôb odkázaných na sociálnu pomoc a pri dlhodobej nezamestnanosti dochádza k strate pracovných návykov a znižovaniu šancí na opätovné uplatnenie sa na trhu práce.

1.2. Analýza demografického stavu

A. Hodnota čiastkového ukazovateľa

Okres Michalovce sa v rámci čiastkového ukazovateľa za demografický stav nachádza na **57. mieste** v zozname všetkých okresov SR, pričom hodnota tohto ukazovateľa je **0,52196**.

Hodnota čiastkového ukazovateľa za demografický stav prioritného okresu Michalovce - grafické zobrazenie

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

Čiastkový ukazovateľ za demografický stav sa vypočíta na základe špecifických ukazovateľov, ktorými sú:

- (i) hrubá miera celkového prírastku obyvateľstva;

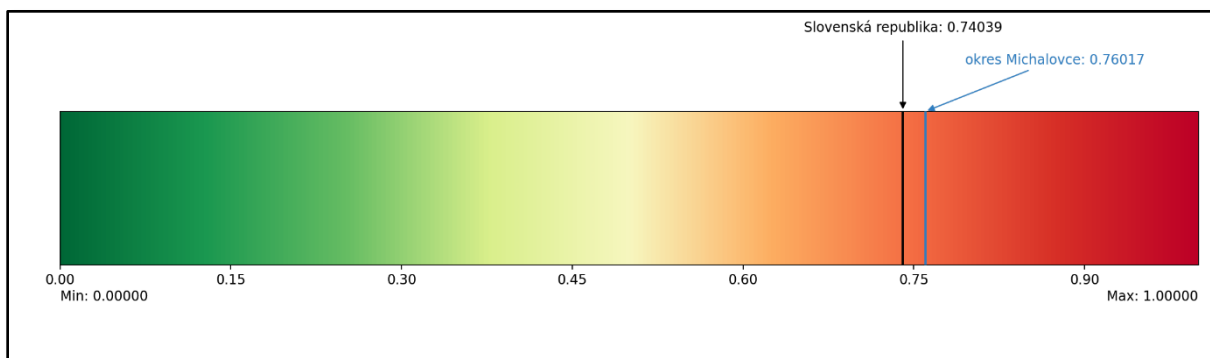
- (ii) index ekonomického zaťaženia osôb a
- (iii) index starnutia.

B. Hodnoty špecifických ukazovateľov

B.1. Hrubá miera celkového prírastku obyvateľstva

V rámci špecifického ukazovateľa „*hrubá miera celkového prírastku obyvateľstva*“ sa prioritný okres nachádza na **47. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,76017**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „hrubá miera celkového prírastku obyvateľstva“ - grafické zobrazenie

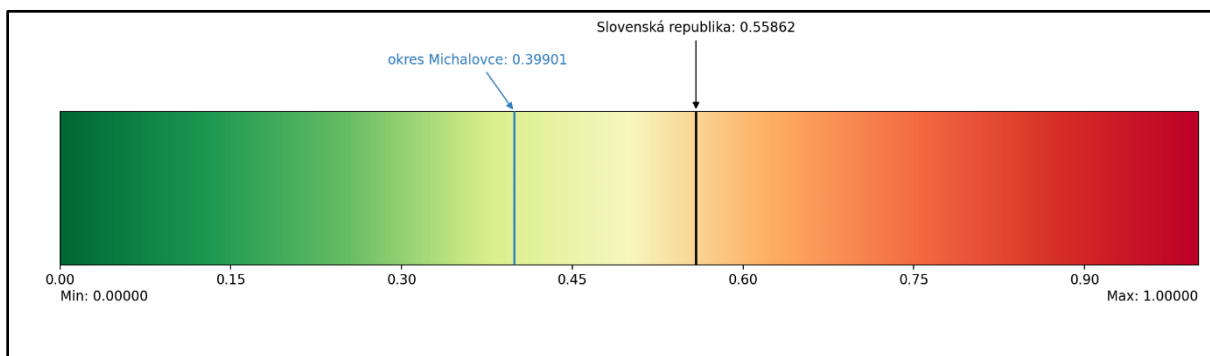

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

B.2. Index ekonomického zaťaženia

V rámci špecifického ukazovateľa „*index ekonomického zaťaženia osôb*“ sa prioritný okres nachádza na **56. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,39901**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „index ekonomického zaťaženia osôb“ - grafické zobrazenie

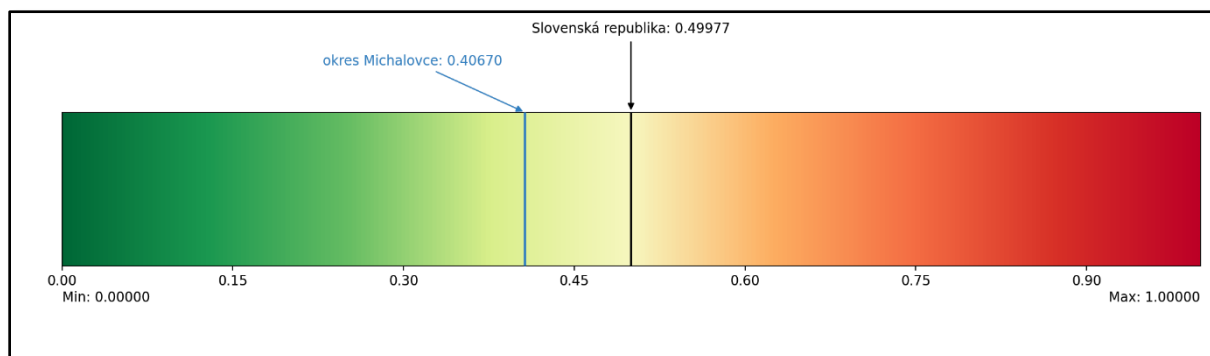

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

B.3. Index starnutia

V rámci špecifického ukazovateľa „index starnutia“ sa prioritný okres nachádza na **53. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,40670**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „index starnutia“ - grafické zobrazenie

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

C. Analýza špecifických ukazovateľov demografického stavu

Demografický vývoj okresu Michalovce je dlhodobovo ovplyvnený nepriaznivými trendmi, najmä poklesom počtu obyvateľov, výrazným starnutím populácie a odchodom ekonomicky aktívneho obyvateľstva za prácou mimo regiónu. Tento vývoj je zároveň ovplyvnený aj rozptýlenou sídelnou štruktúrou a obmedzenou dostupnosťou služieb v menších obciach.

Hodnota čiastkového ukazovateľa demografického stavu (0,52196) radí okres Michalovce na 57. miesto spomedzi všetkých okresov, čo naznačuje **negatívny demografický vývoj**. Uvedené postavenie odráža kombináciu viacerých faktorov, najmä nepriaznivého vývoja počtu obyvateľov, vývoja vekovej štruktúry a zvýšeného zaťaženia ekonomicky aktívneho obyvateľstva.

Hodnota ukazovateľa „**hrubá miera celkového prírastku obyvateľstva**“ (0,76017; 47. miesto) naznačuje **nepriaznivý vývoj počtu obyvateľov** v okrese. Vývoj populácie je ovplyvnený kombináciou prirodzeného prírastku a bilancie migrácie, pričom okres dlhodobovo čelí odchodu obyvateľstva, najmä mladších vekových skupín, za prácou a lepšími životnými podmienkami mimo regiónu. Tento trend vedie k postupnému znižovaniu počtu obyvateľov a oslabovaniu demografického potenciálu okresu.

Hodnota ukazovateľa „**index ekonomického zaťaženia**„ (0,39901; 56. miesto) poukazuje na **zvýšené zaťaženie ekonomicky aktívneho obyvateľstva**. V skutočnosti to znamená, že na jedného ekonomicky aktívneho obyvateľa pripadá vyšší počet osôb v neproduktívnom veku (deti a seniori). Tento stav zvyšuje tlak na verejné financie, sociálny systém a zároveň znižuje disponibilné zdroje domácností.

Z dlhodobého hľadiska ide o faktor, ktorý negatívne ovplyvňuje ekonomickú výkonnosť regiónu a môže mať negatívny dopad na udržateľnosť verejných služieb a regionálny rozvoj.

Hodnota ukazovateľa „**index starnutia**„ (0,40670; 53. miesto) poukazuje na nepriaznivú vekovú štruktúru obyvateľstva a predstavuje **najvýraznejší negatívny demografický faktor v okrese**. Okres čelí starnutiu populácie, ktorý je spôsobený najmä odchodom mladších obyvateľov a zároveň rastúcim podielom starších vekových skupín. Starnutie populácie môže v dlhodobom horizonte viesť k znižovaniu pracovnej sily, rastu výdavkov na zdravotnú a sociálnu starostlivosť a celkovému spomaleniu ekonomického rozvoja.

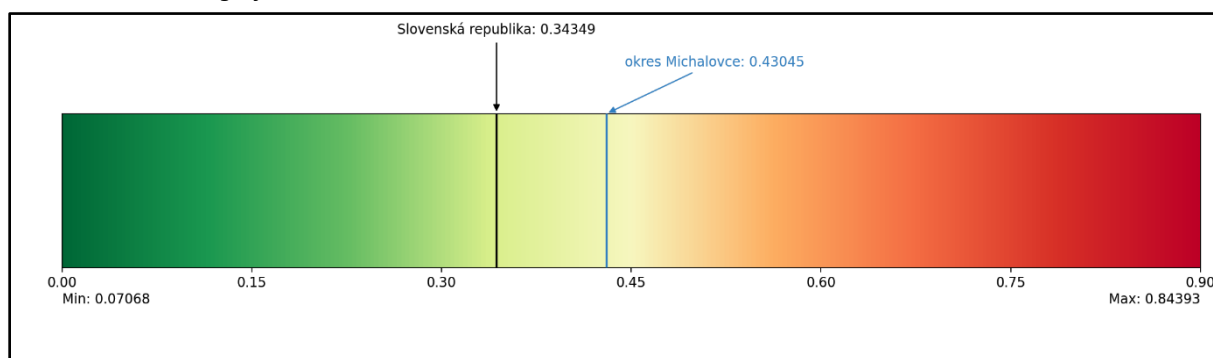
Jednotlivé demografické ukazovatele spolu úzko súvisia a vytvárajú nepriaznivý vývojový trend. **Odchod mladých ľudí z regiónu** vedie k poklesu počtu obyvateľov v produktívnom veku, čo zároveň **zvyšuje ekonomické zaťaženie zostávajúcej populácie**. Dochádza k postupnému **starnutiu obyvateľstva**, čo znižuje potenciál ekonomického rastu. Ide o vzájomne prepojené skutočnosti, ktoré majú dlhodobý charakter a bez cielených opatrení môžu viesť k ďalšiemu prehĺbovaniu regionálnych rozdielov. V kombinácii so slabším populačným rastom a vyšším ekonomickým zaťažením predstavujú tieto faktory významnú výzvu pre budúci rozvoj okresu. Stabilizácia demografického vývoja si bude vyžadovať opatrenia zamerané na udržanie mladého obyvateľstva, podporu rodín a zlepšenie atraktivity regiónu pre život a prácu.

1.3. Analýza prístupu k verejnej infraštruktúre a základným službám

A. Hodnota čiastkového ukazovateľa

Okres Michalovce sa v rámci čiastkového ukazovateľa za oblasť prístup k verejnej infraštruktúre a základným službám nachádza na **27. mieste** v zozname všetkých okresov SR, pričom hodnota tohto ukazovateľa je **0,43045**.

Hodnota čiastkového ukazovateľa za oblasť prístup k verejnej infraštruktúre a základným službám prioritného okresu Michalovce - grafické zobrazenie

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

Čiastkový ukazovateľ za oblasť prístupu k verejnej infraštruktúre a základným službám sa vypočíta na základe špecifických ukazovateľov, ktorými sú:

- (i) podiel obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov;

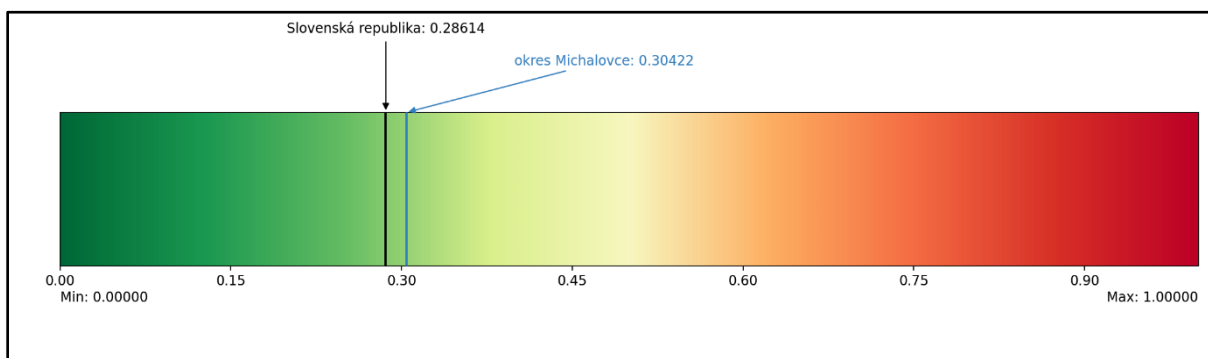
- (ii) podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť s čistiarnou odpadových vôd;
- (iii) podiel adries s dostupnosťou internetu s rýchlosťou minimálne 100 Mbps a
- (iv) podiel detí vo veku dva až päť rokov k 30. júnu navštevujúcich materskú školu k 15. septembru predchádzajúceho kalendárneho roka.

B. Hodnoty špecifických ukazovateľov

B.1. Základná technická infraštruktúra - vodovody

V rámci špecifického ukazovateľa „podiel obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov“ sa prioritný okres nachádza na **37. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,30422**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „podiel obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov“ - grafické zobrazenie

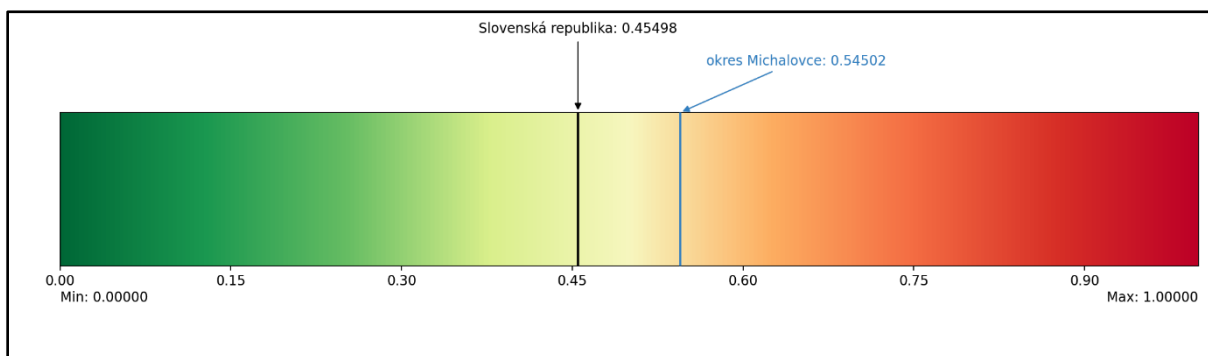

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

B.2. Základná technická infraštruktúra - kanalizácia

V rámci špecifického ukazovateľa „podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť s čistiarnou odpadových vôd“ sa prioritný okres nachádza na **37. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,54502**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť s čistiarňou odpadových vôd“ - grafické zobrazenie

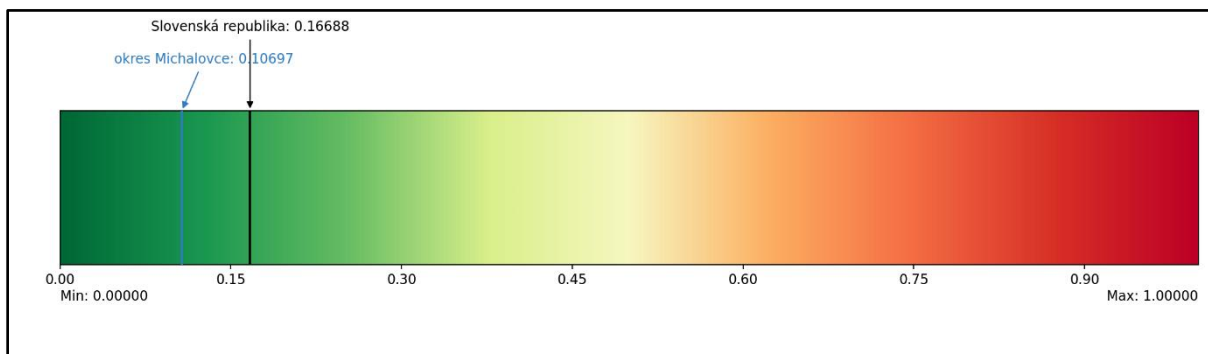

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

B.3. Dostupnosť internetu (podiel adries s dostupnosťou internetu s rýchlosťou minimálne 100 Mbps)

V rámci špecifického ukazovateľa „podiel adries s dostupnosťou internetu s rýchlosťou minimálne 100 Mbps“ sa prioritný okres nachádza na **47. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,10697**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „podiel adries s dostupnosťou internetu s rýchlosťou minimálne 100 Mbps“ - grafické zobrazenie

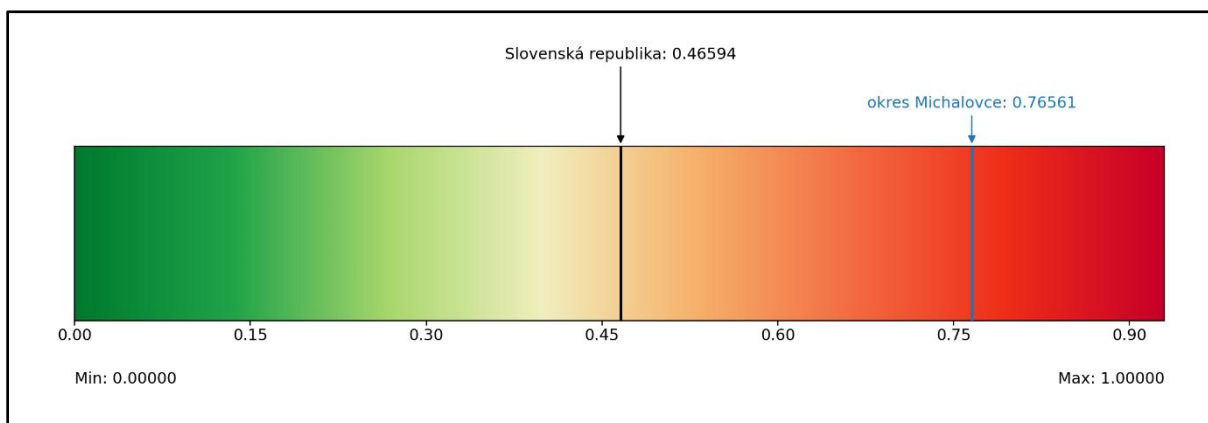

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

B.4. Vzdelávacia infraštruktúra a služby (podiel detí vo veku dva až päť rokov k 30. júnu navštevujúcich materskú školu k 15. septembru predchádzajúceho kalendárneho roka)

V rámci špecifického ukazovateľa „podiel detí vo veku dva až päť rokov k 30. júnu navštevujúcich materskú školu k 15. septembru predchádzajúceho kalendárneho roka“ sa prioritný okres nachádza na **8. mieste** v zozname všetkých okresov SR, hodnota tohto ukazovateľa je **0,76561**.

Hodnota špecifického ukazovateľa „podiel detí vo veku dva až päť rokov k 30. júnu navštevujúcich materskú školu k 15. septembru predchádzajúceho kalendárneho roka“ - grafické zobrazenie

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

C. Analýza špecifických ukazovateľov prístupu k verejnej infraštruktúre a základným službám

Analýza oblasti prístupu k verejnej infraštruktúre a základným službám poukazuje na pretrvávajúce rozdiely v dostupnosti technickej infraštruktúry a základných služieb medzi jednotlivými časťami okresu Michalovce, pričom situácia je ovplyvnená charakterom územia, rozdielnou koncentráciou obyvateľstva medzi mestskými a vidieckymi časťami okresu a investičným deficitom z minulých období.

Hodnota čiastkového ukazovateľa prístupu k verejnej infraštruktúre a základným službám (0,43045) radí okres Michalovce na 27. miesto spomedzi všetkých okresov Slovenskej republiky, čo poukazuje na menej priaznivú situáciu v tejto oblasti v rámci celoslovenského porovnania. Uvedené postavenie odráža kombináciu viacerých faktorov, najmä nedostatočného pokrytia technickou infraštruktúrou v niektorých obciach, rozdielnej dostupnosti služieb a pretrvávajúcich rezerv v oblasti digitálnej infraštruktúry.

Hodnota ukazovateľa „**zásobovanie pitnou vodou**“ (0,30422; 37. miesto) predstavuje pre okres Michalovce priemerné výsledky a poukazuje na menej postačujúcu dostupnosť verejných vodovodov. Tento stav naznačuje, že časť obyvateľstva môže mať ešte vždy obmedzený alebo nerovnomerný prístup k základnému zdroju pitnej vody, pričom problémy sa pravdepodobne koncentrujú najmä v menších obciach a odľahlejších lokalitách okresu. V praxi to znamená, že časť obyvateľstva je buď stále odkázaná na individuálne zdroje vody (napr. studne) alebo má obmedzený komfort a istotu dodávky pitnej vody v porovnaní s obyvateľmi miest a väčších obcí.

Hodnota ukazovateľa „**kanalizačná infraštruktúra**“ (0,54502; 37. miesto) je menej priaznivá, poukazuje na **nižší podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť s čistiarňou odpadových vôd**. Tento stav predstavuje významný deficit základnej technickej infraštruktúry, ktorý môže negatívne ovplyvňovať kvalitu životného prostredia, hygienické podmienky a celkovú kvalitu života obyvateľov okresu. Tento deficit predstavuje významný problém z hľadiska ochrany životného prostredia, hygienických štandardov aj celkovej kvality života.

Chýbajúca základná infraštruktúra v oblasti vôd negatívne ovplyvňuje aj záujem investorov o vytvorenie investícií v regióne. Z pohľadu regionálneho rozvoja preto možno dostupnosť kanalizačnej infraštruktúry považovať za oblasť, ktorá si vyžaduje ďalšie zlepšenie.

Hodnota ukazovateľa „**dostupnosť vysokorýchlostného internetu**“ (0,10697; 47. miesto) predstavuje **dostatočnú dostupnosť vysokorýchlostného internetu** v okrese Michalovce. Pomerne dostatočná digitálna infraštruktúra zabezpečuje atraktivitu územia pre investorov, poskytuje možnosti podnikania a zároveň pozitívne ovplyvňuje dostupnosť digitálnych služieb pre obyvateľstvo. Ide o prínos v oblasti rozvoja digitálnej ekonomiky, ako aj dostupnosť moderných služieb vrátane vzdelávania či práce na diaľku.

Hodnota ukazovateľa „**vzdelávacia infraštruktúra – materské školy**“ (0,76561; 8. miesto) je v okrese Michalovce veľmi nepriaznivá. Umiestnenie medzi najhoršie hodnotenými okresmi poukazuje na nižší podiel detí vo veku dva až päť rokov zapojených do predprimárneho vzdelávania, čo naznačuje nedostatočnú dostupnosť alebo využívanie kapacít materských škôl. Ide o **najslabší ukazovateľ v rámci tejto oblasti**, ktorý predstavuje významné obmedzenie z pohľadu moderného rozvoja regiónu.

Tento stav môže byť v podmienkach okresu Michalovce ovplyvnený viacerými faktormi. Medzi hlavné patrí **nedostatok kapacít materských škôl** v niektorých obciach, najmä vo vidieckych a sociálne znevýhodnených lokalitách. Významnú úlohu môže zohrávať aj sociálno-ekonomická situácia obyvateľstva, kde rodiny s nižšími príjmami alebo nižšou mierou vzdelania, nemusia vnímať predprimárne vzdelávanie ako prioritu, prípadne čelia bariéram pri umiestnení detí do zariadení. Ďalším faktorom môže byť **nižšia dostupnosť dopravnej infraštruktúry v menších obciach**, čo sťažuje dochádzku detí do materských škôl, ako aj demografická štruktúra obyvateľstva, kde v niektorých komunitách pretrváva nižšia miera zapájania detí do formálneho vzdelávacieho systému v predškolskom veku.

Nepriaznivý stav v tejto oblasti môže mať dlhodobé negatívne dopady, keďže nižšia účasť detí na predprimárnom vzdelávaní ovplyvňuje ich pripravenosť na základnú školu a následne aj ich uplatnenie na trhu práce.

Jednotlivé ukazovatele infraštruktúry a služieb sú vzájomne prepojené a významne ovplyvňujú kvalitu života obyvateľov, rozvoj podnikateľského prostredia a celkovú atraktivitu územia. Nedostatočná infraštruktúra v niektorých častiach okresu obmedzuje jeho rozvojový potenciál a prispieva k prehlbovaniu regionálnych rozdielov.

Možno konštatovať, že ide o dlhodobý pretrvávajúci problém, ktorý si vyžaduje systematické investície a koordinované opatrenia zamerané na zlepšenie dostupnosti infraštruktúry a základných služieb.

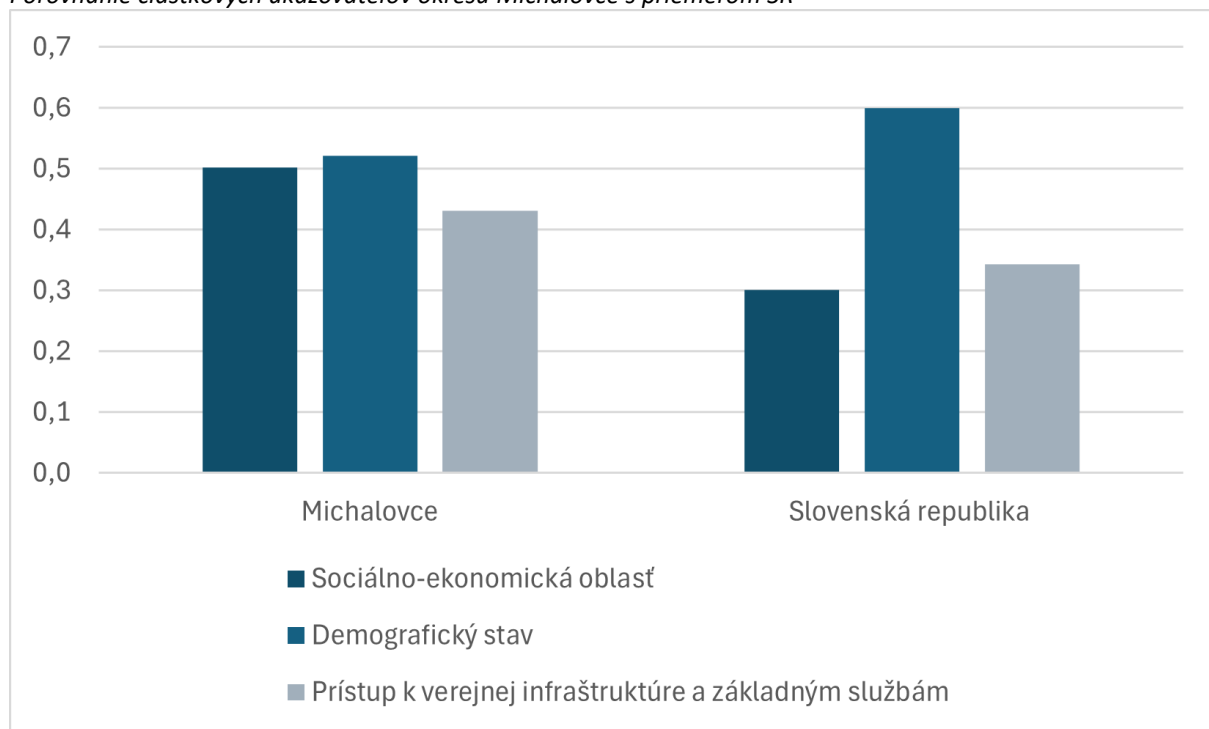
1.4. Zhrnutie kľúčových problémov a rozvojových potrieb

A. Zhrnutie dát

Na základe analýzy čiastkových ukazovateľov možno konštatovať, že hodnoty prioritného okresu v sociálno-ekonomickej oblasti a v oblasti prístupu k verejnej infraštruktúre

a základným službám sa nachádzajú pod priemerom SR.

Porovnanie čiastkových ukazovateľov okresu Michalovce s priemerom SR

Zdroj: údaje spracované MIRRI SR

B. Zoradenie najkritickejších oblastí

Podpriemerné hodnoty:

- v sociálno-ekonomickej oblasti; v rámci tejto oblasti sú najkritickejšie z pohľadu hodnôt špecifických ukazovateľov hodnoty:
 - v oblasti podielu počtu uchádzačov o zamestnanie v produktívnom veku na obyvateľstve v produktívnom veku a
 - v oblasti podielu počtu osôb, ktoré sú členmi domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi z počtu obyvateľov.
- v oblasti prístupu k verejnej infraštruktúre a základným službám; v rámci tejto oblasti sú najkritickejšie z pohľadu hodnôt špecifických ukazovateľov hodnoty:
 - v oblasti podielu detí vo veku dva až päť rokov k 30. júnu navštevujúcich materskú školu k 15. septembru predchádzajúceho kalendárneho roka.

Priemerné hodnoty:

- v oblasti prístupu k verejnej infraštruktúre a základným službám; v rámci tejto oblasti sú najkritickejšie z pohľadu hodnôt špecifických ukazovateľov hodnoty:
 - v oblasti podielu obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov a
 - v oblasti podielu obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť s čistiarňou odpadových vôd.

Najlepšie hodnoty:

- v oblasti demografického stavu.

C. Zhrnutie kľúčových problémových oblastí a potrieb

Z analýzy sociálno-ekonomickej oblasti, demografického vývoja a prístupu k verejnej infraštruktúre a základným službám vyplýva, že okres Michalovce čelí viacerým vzájomne prepojeným a dlhodobým pretrvávajúcim problémom, ktoré negatívne ovplyvňujú jeho rozvojový potenciál a kvalitu života obyvateľov.

Na základe analytického vyhodnotenia hospodárskeho, sociálno-ekonomického, demografického a infraštruktúrneho stavu okresu Michalovce boli identifikované nasledovné kľúčové problémové oblasti:

- vysoký podiel obyvateľov odkázaných na **pomoc v hmotnej núdzi**,
- nadpriemerná miera evidovanej **nezamestnanosti**,
- **nižšia príjmová úroveň** obyvateľstva,
- výrazný **odliv obyvateľstva** a nepriaznivý populačný vývoj,
- **starnutie populácie**,
- **ekonomické zaťaženie** produktívnej časti obyvateľstva,
- nedostatočná dostupnosť a **kvalita technickej infraštruktúry** v niektorých častiach územia,
- nerovnomerný **prístup k základným službám**,
- potreba **posilnenia regionálnej ekonomiky**, podnikateľského prostredia a tvorby pracovných príležitostí,
- nedostatočné **prepojenie vzdelávania s potrebami trhu práce**,
- **nevyužitý potenciál cestovného ruchu**, kultúrneho dedičstva a regionálnej identity,
- potreba **rozvoja sociálnych, komunitných a preventívnych služieb**.

Rozvojové potreby okresu smerujú najmä k:

- **podpore zamestnanosti** a ekonomickej aktivity,
- **posilneniu regionálnej konkurencieschopnosti**,
- **rozvoju verejnej infraštruktúry**,
- podpore **dostupnosti základných služieb**,

- zlepšení kvality života obyvateľov a ich udržaniu v regióne,
- stabilizácii demografického vývoja,
- zvýšeniu pripravenosti územia na realizáciu rozvojových investícií,
- posilneniu komunitného, sociálneho a preventívneho systému,
- efektívnejšiemu využitiu prírodného, kultúrneho a hospodárskeho potenciálu územia.

2. Impulzy k vypracovaniu plánu rozvoja

Vypracovanie plánu rozvoja vychádza zo zaradenia okresu Michalovce medzi prioritné okresy na základe vyhlášky vydanéj v súlade so zákonom a z identifikovaných nepriaznivých hodnôt ukazovateľa regionálneho rozvoja.

Plán rozvoja vychádza:

- z potreby systematického znižovania regionálnych nerovností,
- z analytického posúdenia sociálno-ekonomického, demografického a infraštruktúrneho stavu územia,
- z požiadavky vytvoriť koordinovaný strategický rámec rozvoja okresu,
- z potreby zvýšiť pripravenosť územia na efektívne čerpanie regionálneho príspevku,
- z participatívneho procesu zahŕňajúceho samosprávu, verejné inštitúcie, podnikateľské subjekty, vzdelávacie organizácie, sociálne a komunitné organizácie, kultúrne subjekty a ďalších partnerov územia,
- z podnetov získaných počas pracovných stretnutí a následného pripomienkového procesu.

Plán rozvoja reaguje na potrebu:

- podpory hospodárskeho rastu,
- tvorby pracovných miest,
- posilnenia sociálnej stability,
- zlepšenia demografického vývoja,
- rozvoja verejnej infraštruktúry,
- zvýšenia kvality života,
- posilnenia regionálnej identity,
- podpory udržateľného a integrovaného územného rozvoja.

Cieľom plánu je navrhnúť také opatrenia, ktoré smerujú k zlepšeniu kvality života obyvateľov a k posilneniu ekonomického a sociálneho rozvoja okresu Michalovce a celkovo zmiernia nepriaznivú situáciu v okrese tak, aby sa jednotlivé hodnoty priblížili čo najviac priemerným hodnotám Slovenskej republiky.

3. Návrh aktivít a úloh na zabezpečenie realizácie a plnenia plánu rozvoja

3.1. Súlad so strategickými dokumentmi

Plán rozvoja je v súlade s prioritami Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja

Košického samosprávneho kraja na roky 2023 - 2027 (s výhľadom do roku 2030), Integrovanou územnou stratégiou a ďalšími relevantnými národnými a regionálnymi stratégiami. Zabezpečuje súlad s aktivitami financovanými z Programu Slovensko 2021 – 2027 a akéhokoľvek nadväzujúceho mechanizmu financovania projektov z prostriedkov Európskej únie a jej príslušných fondov.

3.2. Zdôvodnenie výberu aktivít plánu rozvoja

Výber hlavných aktivít a ich opatrení a úloh je určený pre prioritné okresy tak, aby finančná podpora smerovala na projekty s merateľným prínosom a jasnou väzbou na URR, resp. na čiastkové a špecifické ukazovatele, ktoré ho vytvárajú, a to za účelom jeho znižovania a dorovnávania rozdielov medzi jednotlivými okresmi SR.

Zámerom výberu a usporiadania aktivít je vytvoriť rámec pre rýchlu a jednoduchú identifikáciu pre zaradenie žiadostí a zároveň prostredníctvom odporúčanej prioritizácie aktivít zacieliť a motivovať potenciálnych žiadateľov na podávanie žiadostí a projektov, ktoré adresujú najakútnejšie problémové ukazovatele prioritného okresu.

Aktivity sú navrhnuté tak, aby mali merateľný dopad na špecifické ukazovatele a zároveň vytvárali synergie pre celkový rozvoj územia. Hodnotenie predkladaných žiadostí a projektov bude zamerané predovšetkým na ich jasné a zrozumiteľné zaradenie a naviazanie na špecifickú aktivitu a jej merateľné ukazovatele tak, aby projekty prispievali k zlepšovaniu čiastkových a špecifických ukazovateľov.

3.3. Aktivity plánu rozvoja

Rámec aktivít je postavený na nasledovných štyroch hlavných aktivitách:

- (i) **Práca a príjmy v regióne** (*sociálno-ekonomické ukazovatele*)
- (ii) **Zážitkový región: cestovný ruch, identita a aktívna rekreácia** (*zamestnanosť a príjmy cez projekty cestovného ruchu a aktívnej rekreácie*)
- (iii) **Infraštruktúra, služby a bezpečné obce** (*prístup k infraštruktúre a službám*)
- (iv) **Sociálne služby, zdravie a demografia** (*demografický stav a kvalita života*)

Jednotlivé aktivity a opatrenia sú bližšie špecifikované v *Prílohe č. 1*.

V rámci prípravy plánu rozvoja prebehla odborná diskusia územných partnerov zameraná na identifikáciu kľúčových rozvojových potrieb a priorít okresu. Na základe spoločných rokovaní a zhodnotenia aktuálnej sociálno-ekonomickej situácie územia boli definované hlavné oblasti intervencií, ktoré reflektujú najvýznamnejšie potreby regiónu.

Odporúčané aktivity vychádzajú z výsledkov týchto pracovných stretnutí a dohody partnerov v území. Odporúčaná prioritizácia hlavných aktivít pre okres Michalovce sa zameriava na komplexné riešenie ekonomických a sociálnych výziev, ktoré brzdia rast kvality života a úroveň zamestnanosti v regióne.

Medzi hlavné priority patrí podpora tvorby pracovných miest a zvyšovanie príjmov obyvateľov. Kľúčovou úlohou je odbúranie bariér, ktoré bránia prístupu k stabilnému zamestnaniu a vzdelávaniu. Vzhľadom na geografický charakter okresu je nevyhnutné klásť silný dôraz na zlepšenie dopravnej mobility, ktorá obyvateľom odľahlejších obcí zabezpečí lepšie spojenie s centrami práce a možnosťami odborného rastu.

Významný ekonomický impulz pre okres predstavuje využitie potenciálu cestovného ruchu, najmä v oblasti Zemplínskej šíravy a Vinianskeho jazera. Rozvoj turizmu, podpora miestnych podnikateľských subjektov a posilňovanie regionálnej identity sú nevyhnutné pre diverzifikáciu miestnej ekonomiky a vznik nových pracovných príležitostí.

Dlhodobá stabilita územia je podmienená modernizáciou verejnej infraštruktúry, skvalitnením základných služieb a posilňovaním bezpečnosti v obciach. Vzhľadom na blízkosť štátnej hranice je dôležité klásť dôraz aj na iniciatívy podporujúce cezhraničnú kooperáciu. Nemenej dôležitou oblasťou ostáva budovanie sociálnych služieb a komunitných programov, ktoré zvyšujú odolnosť obyvateľov a pomáhajú pri integrácii zraniteľných skupín.

Prioritné aktivity plánu rozvoja

Aktivita č. 3 – Infraštruktúra, služby a bezpečné obce

Opatrenie 3.1 Projektová príprava verejných investícií

Efektívna a cielená pomoc mestám a obciam pri financovaní projektovej dokumentácie pre veľké investičné zámery predstavuje absolútne kľúčový a strategický krok k celkovému rozvoju regiónov. Bez kvalitnej prípravy v počiatočnej fáze nie je možné naštartovať žiadne významné zmeny, ktoré by zlepšili kvalitu života obyvateľov.

Opatrenie 3.2 Realizácia verejnej infraštruktúry a základných služieb

Spomedzi všetkých predložených návrhov zaznamenalo práve toto opatrenie najvýraznejšiu odozvu a najvyšší záujem zo strany samospráv. Spätná väzba z územia jasne demonštruje, že toto riešenie presne reflektuje ich aktuálne priority. Samosprávy v tejto súvislosti najčastejšie poukazujú na kritický stav lokálnej infraštruktúry, ktorá má priamy vplyv na každodenný život obyvateľov. Ide predovšetkým o poškodené cesty, chýbajúce či nebezpečné chodníky a zanedbané verejné priestory, ktoré si vyžadujú okamžité investície a systematickú podporu.

Opatrenie 3.3 Malé projekty pre obce do 500 obyvateľov

Malé samosprávy narážajú na personálne limity a chýbajúce financie na spolufinancovanie veľkých projektov. Skúsenosti z územia potvrdzujú opodstatnenosť jednoduchého a flexibilného dotačného mechanizmu pre mikroproje­kty s okamžitým dopadom na každodenný život obyvateľov.

Hoci ide o finančne menšie injekcie majú okamžitý, merateľný a hmatateľný dopad na každodenný život obyvateľov. Pre ľudí na vidieku sú práve takéto drobné vylepšenia vizitkou, že štát a samospráva fungujú. Podpora malých projektov je preto najrýchlejšou cestou, ako efektívne zvýšiť kvalitu života v regiónoch bez zbytočnej byrokracie.

Opatrenie 3.4 Spolufinancovanie projektov rozvoja územia z externých zdrojov

Pre menšie aj väčšie obce sú projekty zamerané na spolufinancovanie resp. dofinancovanie veľkých eurofondových projektov doslova finančnou záchranou. Bez takejto externej pomoci by mnohé slovenské mestá a obce nedokázali z vlastných zdrojov pokryť kapitálovo náročné

zámery, akými sú rekonštrukcie vzdelávacích inštitúcií, obnova infraštruktúry či riešenie environmentálnych záťaží prostredníctvom budovania kanalizačných sietí. Pomoc s dofinancovaním tak priamo prispieva k stieraniu regionálnych rozdielov a spravodlivejšej distribúcii rozvojových impulzov. Tento krok je preto základným predpokladom na to, aby sa kvalita života zvyšovala rovnomerne po celom Slovensku.

Opatrenie 3.5 Integrované bezpečnostné a záchranné systémy obcí

Z hľadiska počtu predložených požiadaviek a projektových zámerov patrilo práve opatrenie 3.5 k jedným z najviac preferovaných. Veľká časť samospráv, predovšetkým v pohraničných oblastiach, už v súčasnosti disponuje funkčnou kamerovou infraštruktúrou. Ich primárnym cieľom preto nie je budovanie nových sietí, ale modernizácia existujúceho technického vybavenia či navýšenie počtu monitorovacích bodov. Kamerové systémy v najmä pohraničných obciach majú svoje špecifické opodstatnenie, ktoré presahuje bežné dôvody mestskej či obecnej bezpečnosti.

V rámci prípravy Plánu rozvoja prejavili samosprávy aj dotknutí partneri rovnocenný záujem o implementáciu všetkých navrhovaných opatrení v oblasti cestovného ruchu, s cieľom zvýšiť atraktivitu danej lokality. Projekty cestovného ruchu dokážu premeniť prírodný a kultúrny potenciál Michaloviec na reálny ekonomický motor. Pomôžu premeniť jednosezónny turizmus na celoročný, udržať v regióne mladých ľudí a priniesť modernú infraštruktúru, z ktorej budú profitovať návštevníci aj domáci obyvatelia.

Aktivita č. 2 – Zážitkový región: cestovný ruch, identita a aktívna rekreácia

Opatrenie 2.4 Aktívny rekreačný šport

Najvyšší záujem v rámci aktivity Zážitkový región prejavili sociálno-ekonomickí partneri o opatrenie 2.4 Aktívny rekreačný šport. Samosprávy, mikroregióny a kultúrni aktéri požadujú komplexnejšie využitie rozmanitého potenciálu okresu Michalovce. Preto je toto opatrenie vhodný nástroj na rozvoj voľnočasových a športovo-rekreačných prvkov s cieľom zvýšiť atraktivitu regiónu pre domácich aj turistov.

Cieľom takto nastavenej prioritizácie je prepojenie akútnych ekonomických opatrení s dlhodobou víziou, ktorá v okrese Michalovce vytvorí predpoklady pre udržateľný rozvoj, lepšiu dostupnosť služieb a vyššiu životnú úroveň všetkých obyvateľov.

4. Merateľné ukazovatele plánu rozvoja

Pre sledovanie dosahovania cieľov sú zadefinované kľúčové merateľné ukazovatele, ktoré vychádzajú priamo zo špecifických ukazovateľov definovaných vo vyhláske.

Označenie	Názov merateľného ukazovateľa	Východisková hodnota ⁴	Cieľová hodnota (2026) ⁵	Cieľová hodnota (2027)	Cieľová hodnota (2028)
SE01	Podiel počtu osôb, ktoré sú členmi domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi z počtu obyvateľov v %	4,49	4,20	3,90	3,70
SE02	Podiel uchádzačov o zamestnanie v produktívnom veku na obyvateľstve v produktívnom veku v %	7,77	7,40	7,10	6,70
SE03	Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca v EUR	1434	1455	1480	1520
DS01	Hrubá miera celkového prírastku obyvateľstva (na 1000 obyv.) v %	-1,47	-1,30	1,15	-1,05
DS02	Index ekonomického zaťaženia osôb v %	50,04	49,70	49,30	49
DS03	Index starnutia v %	102,39	101,95	101,30	100,80
VI01	Podiel obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov v %	89,90	90,50	91	91,50
VI02	Podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť s ČOV v %	65,60	66	66,30	66,70
VI03	Podiel adries s dostupnosťou internetu s rýchlosťou minimálne 100 Mbps v %	94,07	94,40	94,90	95,20
VI04	Podiel detí vo veku 2 - 5 rokov navštevujúcich MŠ v %	49,69	52	54	57

⁴ Podľa zoznamu vybraných okresov zverejneného 1.11.2025.

⁵ Pribežná hodnota, ktorú plánuje okres dosiahnuť v danom roku realizáciou aktivít. Pri monitorovaní budú použité hodnoty ukazovateľa z obdobia n-2.

5. Očakávané výsledky, monitorovanie a hodnotenie dosiahnutého pokroku

5.1. Časový harmonogram realizácie plánu rozvoja

Za realizáciu jednotlivých projektov v rámci hlavných aktivít a ich opatrení a úloh sú zodpovední samotní prijímatelia regionálneho príspevku, s ktorými na základe vyhodnotenia jednotlivých výziev na predkladanie žiadostí o poskytnutie regionálneho príspevku uzatvorí MIRRI SR zmluvu o poskytnutí regionálneho príspevku. Harmonogram realizácie plánu rozvoja je navrhnutý na roky 2026 – 2028.

5.2. Možnosti financovania plánu rozvoja

Hlavné aktivity plánu rozvoja sú financované z prostriedkov štátneho rozpočtu SR a alokované na základe rozhodnutia MIRRI SR pre príslušný kalendárny rok, ktoré MIRRI SR zverejní na svojej webovej stránke. Alokačný mechanizmus zohľadňuje potreby jednotlivých prioritných okresov, pričom MIRRI SR je oprávnené rozhodnúť o zmene alokácie alebo jej presune alebo jej časti na iný prioritný okres najmä v prípadoch, ak nedôjde k vyčerpaniu alokovaných prostriedkov alebo pripravenosť predložených žiadostí a projektov nedosiahne požadovanú odbornú úroveň vypracovania.

5.3. Gestori a spôsob monitorovania

Plnenie plánu rozvoja vyhodnocuje a kontroluje MIRRI SR v spolupráci s Okresným úradom Michalovce a riadiacim výborom prioritného okresu⁶.

Postup pre monitorovanie a hodnotenie plánu rozvoja prioritného okresu je upravený interným predpisom MIRRI SR.

5.4. Časový harmonogram odovzdávania monitorovacích správ

Riadiaci výbor prioritného okresu v súlade s ustanovením § 5 ods. 1 písm. d) zákona o prioritných okresoch monitoruje a hodnotí plnenie výziev a plánu rozvoja prioritného okresu prostredníctvom hodnotiacej správy každoročne do 30. júna za predchádzajúci kalendárny rok.

6. Prílohy

Príloha č. 1 – Zoznam hlavných aktivít a opatrení plánu rozvoja

⁶ Podľa § 2 písm. e) zákona o prioritných okresoch sa riadiacim výborom prioritného okresu rozumie poradný orgán MIRRI SR zriadený v každom prioritnom okrese.

PRÍLOHA Č. 1 K PLÁNU ROZVOJA PRIORITNÉHO OKRESU

VYMEDZENIE HLAVNÝCH AKTIVÍT A OPATRENÍ

Táto príloha obsahuje všeobecné vecné vymedzenie hlavných aktivít a opatrení a typové zameranie projektov, ktoré môžu byť podporované v rámci regionálneho príspevku. Konkrétne oprávnené osoby žiadateľov, finančné limity, populačné alebo iné limity, oprávnené výdavky, osobitné podmienky, obmedzenia a ďalšie pravidlá podpory určí príslušná vyhlásená a schválená výzva.

Pri zaradení projektu je rozhodujúci jeho hlavný účel a dominantný výsledok, nie samotný názov projektu, stavby, zariadenia alebo výdavku. Uvedené príklady sú orientačné a nevytvárajú uzavretý zoznam projektov.

HLAVNÁ AKTIVITA 1 – PRÁCA A PRÍJMY V REGIÓNE

Podpora zamestnanosti, príjmov, miestneho podnikania, inovácií a pracovných zručností s rozvojovým účinkom v prioritnom okrese.

Názov opatrenia	Základné vymedzenie	Typové zameranie projektov
1.1 Sociálna a inkluzívna ekonomika	Pracovná integrácia znevýhodnených a zraniteľných osôb prostredníctvom sociálnych, komunálnych alebo komunitne orientovaných ekonomických činností s udržateľným pracovným a miestnym prínosom.	Patria sem sociálne a komunálne podniky, sociálne dielne, komunálne a údržbové služby, reuse a opravárenské činnosti, miestna výroba a služby, ak je ich jadrom vytváranie a udržanie pracovných miest pre určené znevýhodnené alebo zraniteľné skupiny.
1.2 Miestne MSP a tradičná výroba	Rozvoj miestnych mikro-, malých a stredných podnikov, výroby, remesiel, spracovania miestnych surovín, obchodu a služieb s cieľom zvýšiť hospodársky výkon a stabilitu miestnej ekonomiky.	Patria sem projekty vzniku, rozšírenia alebo modernizácie výroby a služieb, najmä potravinárstva, dreva, kovu, textilu, remesiel, stavebných a opravárenských činností, miestnych služieb, poľnohospodárstva, lesníctva, logistiky, odbytu a regionálnych produktov.
1.3 Inovácie, výskum, digitalizácia, kybernetická bezpečnosť a GDPR	Podpora inovácií, aplikovaného výskumu, technologickej modernizácie, automatizácie a digitalizácie, ako aj riešení zvyšujúcich kybernetickú odolnosť a ochranu osobných údajov.	Patria sem nové alebo podstatne zlepšené technológie, automatizované a dátovo riadené procesy, digitálne systémy a služby, vývoj a aplikovaný výskum, ako aj funkčné opatrenia kybernetickej bezpečnosti, ochrany dát a súladu s GDPR.
1.4 Prepojenie vzdelávania a trhu práce	Vzdelávanie orientované na zamestnateľnosť a konkrétne potreby trhu práce, najmä praktická a odborná príprava, rekvalifikácie, odborná prax a spolupráca vzdelávacích organizácií so zamestnávateľmi.	Patria sem duálne vzdelávanie, odborná prax, rekvalifikačné a kvalifikačné programy, pracoviská praktického vyučovania, odborné dielne a laboratóriá, kariérne poradenstvo a ďalšie programy smerujúce k získaniu pracovných zručností a uplatneniu.
1.5 Prevencia rizikových javov v športe, integrita a kariérna tranzícia športovcov	Podpora bezpečného a integritného športového prostredia a prípravy športovcov na profesionálnu aj pošportovú kariéru prostredníctvom vzdelávania, prevencie, poradenstva, mentoringu a vhodných digitálnych nástrojov.	Patria sem programy prevencie manipulácie súťaží, rizikového stávkovania, dopingu, násilia, diskriminácie, šikany a zneužívania, vzdelávanie športovcov a ich podporného prostredia, bezpečné oznamovacie postupy, vstupná príprava mladých športovcov, kariérne poradenstvo a rekvalifikácia.

HLAVNÁ AKTIVITA 2 – ZÁŽITKOVÝ REGIÓN: CESTOVNÝ RUCH, IDENTITA A AKTÍVNA REKREÁCIA

Rozvoj udržateľného cestovného ruchu, návštevníckych produktov, regionálnej identity, služieb pre návštevníkov a aktívnej rekreácie.

Názov opatrenia	Základné vymedzenie	Typové zameranie projektov
2.1 Tematické produkty cestovného ruchu	Rozvoj ucelených a dlhodobo využiteľných turistických produktov založených na (A) vode; (B) prírode, horách a turistike vrátane cykloturistiky; (C) histórii a kultúre; alebo (D) vidieku a agroturistike.	Patria sem turistické a cyklistické trasy, vodné a prírodné návštevnícke produkty, vyhladky, náučné a tematické trasy, sprístupnenie pamiatok a sakrálnych stavieb, expozície, návštevnícke programy, vidiecke a agroturistické zážitky a digitálna interpretácia viazaná na konkrétnu lokalitu alebo trasu.
2.2 Destinačný manažment, marketing, regionálna identita a značka	Spoločné riadenie, koordinácia a prezentácia destinácie alebo uceleného územia, budovanie regionálnej identity a značky a prepájanie atrakcií, služieb a miestnych aktérov.	Patria sem projekty destinačného manažmentu, spoločnej regionálnej značky a komunikácie, destinačné weby a aplikácie, spoločné mapy a publikácie, marketingové kampane územia, koordinácia ponuky a podujatí, návštevnícke dáta a partnerstvá viacerých aktérov.
2.3 Podporné MSP pre cestovný ruch	Rozvoj podnikateľských služieb, ktoré návštevník priamo využíva počas pobytu a ktoré dopĺňajú alebo zvyšujú kvalitu turistickej ponuky územia.	Patria sem najmä ubytovanie, gastronómia, požičovne a servis rekreačného vybavenia, sprievodcovské a zážitkové služby, turistická doprava, predaj regionálnych výrobkov a ďalšie služby s preukázateľnou väzbou na cestovný ruch.
2.4 Aktívny rekreačný šport	Podpora pravidelného amatérskoho športovania, tréningu a aktívnej rekreácie prostredníctvom športovo-rekreačných priestorov, zariadení, vybavenia a programov s dlhodobou využiteľnosťou.	Patria sem workoutové a outdoorové zóny, pumptracky, skateparky, športové okruhy, multifunkčné ihriská, kurty, telocvične a pohybové sály, lezecké a tréningové prvky, športové zázemie a spoločné vybavenie a pravidelné amatérske alebo komunitné športové programy.
2.5 Multifunkčné vodné plochy	Vznik, obnova a funkčné dobudovanie vodných plôch, ktoré plnia retenčnú alebo inú vodohospodársku funkciu a zároveň prinášajú ďalší rekreačný, rybársky, protipožiarne alebo ekologický úžitok.	Patria sem rybníky a retenčné nádrže, obnova vodných plôch, regulačné a technické prvky, protipožiarne odberné miesta, športový rybolov, bezpečné vstupy, lovné miesta, móla, primerané hygienické a návštevnícke zázemie a prvky podporujúce biodiverzitu.

HLAVNÁ AKTIVITA 3 – INFRAŠTRUKTÚRA, SLUŽBY A BEZPEČNÉ OBCE

Podpora projektovej pripravenosti a realizácie verejných investícií, menších lokálnych zásahov, spolufinancovania a bezpečnostných a záchranných riešení.

Názov opatrenia	Základné vymedzenie	Typové zameranie projektov
3.1 Projektová príprava verejných investícií	Príprava konkrétnych verejných investícií do štádia umožňujúceho ich povolenie, financovanie a následnú realizáciu.	Patria sem projektové a technické dokumentácie, architektonické a inžinierske návrhy, štúdie uskutočniteľnosti, rozpočty a výkazy výmer, odborné prieskumy a posudky, povoľovacie podklady, inžinierska činnosť a ďalšia príprava priamo viazaná na konkrétnu plánovanú verejnú investíciu.
3.2 Realizácia verejnej infraštruktúry a základných služieb	Realizácia, obnova a rozvoj verejnej infraštruktúry, verejných budov, technických sietí, verejných priestranstiev a základnej občianskej vybavenosti.	Patria sem projekty výstavby, rekonštrukcie alebo funkčnej obnovy miestnej technickej a dopravnej infraštruktúry, verejných budov a priestorov, vodného hospodárstva, energetických a technických systémov, verejnej konektivity a ďalších investícií slúžiacich obyvateľom alebo verejnosti.
3.3 Malé projekty pre obce do 500 obyvateľov (pre CORE okresy) a do 2000 obyvateľov (pre STATUS okresy)	Menšie, samostatne funkčné a rýchlo realizovateľné lokálne projekty s bezprostredným prínosom pre verejný priestor, bezpečnosť, životné prostredie alebo miestne služby.	Patria sem drobné úpravy verejných priestranstiev a prístupov, mobiliár, zastávky, menšie bezpečnostné a záchranné prvky, zeleň a vodozádržné opatrenia, komunitné a návštevnícke prvky, informačné a komunikačné vybavenie a ďalšie lokálne zásahy vytvárajúce nový alebo zlepšený verejný výstup.
3.4 Spolufinancovanie projektov rozvoja územia z externých zdrojov	Podpora vlastného spolufinancovania rozvojových projektov financovaných z iného externého verejného zdroja, ak regionálny príspevok dopĺňa konkrétny hlavný projekt.	Patria sem projekty, pri ktorých je zabezpečené externé financovanie a je určená povinnosť vlastného spolufinancovania alebo iná prípustná spolufinancovaná časť; môže ísť o verejnú infraštruktúru, životné prostredie, sociálne a komunitné služby, energetiku, digitalizáciu a ďalšie oblasti rozvoja územia.
3.5 Integrované bezpečnostné a záchranné systémy obcí	Funkčné bezpečnostné, monitorovacie, varovné a záchranné systémy zvyšujúce ochranu obyvateľov, verejného priestoru a schopnosť obce reagovať na mimoriadne udalosti.	Patria sem kamerové a monitorovacie systémy, osobné záznamové systémy oprávnených zásahových zložiek, mobilné monitorovanie a drony v zákonnom režime, systémy včasného varovania a krízovej komunikácie, AED a ďalšie systémy okamžitej záchrany života vrátane potrebného softvéru, inštalácie, školení a servisu.

HLAVNÁ AKTIVITA 4 – SOCIÁLNE SLUŽBY, ZDRAVIE A DEMOGRAFIA

Podpora dostupných a udržateľných sociálnych, komunitných a zdravotných služieb reagujúcich na demografické, zdravotné a sociálne potreby obyvateľov.

Názov opatrenia	Základné vymedzenie	Typové zameranie projektov
4.1 Rozvoj sociálnych služieb a komunitnej podpory	Vznik, rozšírenie a skvalitnenie sociálnych služieb a pravidelnej komunitnej podpory pre seniorov, osoby so zdravotným znevýhodnením, rodiny, osoby v krízovej situácii a ďalšie zraniteľné skupiny.	Patria sem terénne a domáce, ambulantné, denné a pobytové sociálne služby, krízová a nízkoprahová pomoc, podpora samostatného života, komunitné centrá a programy, sociálne poradenstvo a ďalšie odborné činnosti; priestory, vybavenie a mobilita sú súčasťou opatrenia, ak priamo vytvárajú alebo rozširujú konkrétnu službu.
4.2 Dostupná zdravotná starostlivosť a prevencia	Zlepšenie územnej, časovej, fyzickej a sociálnej dostupnosti zdravotnej starostlivosti a zdravotne zameranej prevencie pre konkrétne skupiny obyvateľov.	Patria sem vznik alebo rozšírenie ambulantnej starostlivosti, mobilné a výjazdové zdravotné služby, preventívne vyšetrenia a skrining, telemedicína a telekonzultácie, monitoring chronických pacientov, rehabilitačná a ďalšia odborná zdravotná starostlivosť, programy duševného zdravia a pravidelné preventívne programy.